

Надія ЗЛЕПКО

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТАВОК ІМПОРТНОГО МИТА В ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО МИТНОГО ТАРИФУ

Розглянуто теоретичні та практичні засади оптимізації рівня митно-тарифного оподаткування імпортованих товарів. Визначено передумови та принципи побудови ефективного національного митного тарифу. Запропоновано алгоритм оптимізації ставок ввізного мита із врахуванням вітчизняних реалій та стратегічних цілей соціально-економічного розвитку України.

The article is dedicated to the research of theoretical and practice basis of optimization of customs-tariff taxation level of import. The prerequisites and principles of the effective national customs tariff have been stated. The algorithm of import customs-duty rates optimization take into account of domestic practice and strategic goals of socio-economic development of Ukraine has been worked out.

У контексті інтеграції України у світовий господарський простір здійснюється широкомасштабне реформування національного законодавства з питань зовнішньої торгівлі, що, перш за все, торкається трансформації митного тарифу. Це зумовлює потребу у науково-обґрунтованому підході до оцінки можливостей використання митно-тарифних інструментів з метою створення сприятливих умов для економічного зростання.

В процесі лібералізації зовнішньоторговельного режиму набули особливої актуальності проблеми формування ефективного митного тарифу, котрий би, насамперед, сприяв розвитку зовнішньої торгівлі та забезпечував необхідний рівень захисту вітчизняного виробництва від іноземної конкуренції. Побудова ефективного національного митного тарифу загалом зводиться до оптимізації ставок ввізного мита, що ускладнюється їх

детальною диференціацією. З об'єктивною необхідністю виникає потреба у розробці алгоритму оптимізації імпортованих тарифів в період становлення митно-тарифної системи, що враховував би особливості національної економіки.

Проблеми оптимізації ставок ввізного мита широко розглядаються в економічній літературі, зокрема, такими вітчизняними науковцями та вченими ближнього зарубіжжя, як В. Бардачова, І. Бураковський, В. Ващенко, К. Владимиров, В. Драганов, В. Дудчак, Б. Кормич, О. Мартинюк, В. Рокоча, С. Терещенко та ін. Віддаючи належне високому рівню наукових робіт перелічених авторів, хочемо зазначити, що в їх рамках дослідження питань оптимізації митних тарифів здебільшого мають фрагментарний та/або загальнотеоретичний характер. На сьогодні практично відсутнє комплексне дослідження проблем оптимізації ставок імпортованого мита в

умовах становлення та лібералізації Митного тарифу України. Тому, основними завданнями, які вирішуються у даній статті, є виявлення передумов та принципів побудови ефективного національного митного тарифу та розробка алгоритму оптимізації ставок ввізного мита із врахуванням вітчизняних реалій та стратегічних цілей соціально-економічного розвитку України.

Загалом ефективний митний тариф забезпечує достатній рівень протекції пріоритетним галузям економіки, водночас не порушуючи нормального конкурентного середовища на внутрішньому ринку; сприяє успішному розвитку зовнішньої торгівлі та встановленню її оптимальної структури; не перешкоджає активному входженню країни у світовий господарський простір; а також виступає надійним джерелом наповнення державного бюджету. Національний митний тариф повинен формуватися, виходячи з обраної державою зовнішньоекономічної стратегії розвитку. Саме він є найбільш вагомим та гнучким інструментом регулювання імпорту товарів.

Оскільки митний тариф – це систематизований звід ставок ввізного мита, його побудова передбачає встановлення конкретних імпорتنих тарифів. З іншого боку, національний митний тариф є системою, яка об'єднує взаємопов'язані елементи – ставки мита на певні товари згідно обраної класифікації¹, тому оптимізація конкретного митного тарифу обов'язково повинна здійснюватись із врахуванням внутрішньосистемних зв'язків та залежностей.

Виходячи з вищесказаного, насамперед, потрібно з'ясувати принципи

¹ В основу Митного тарифу України покладено національну товарну класифікацію – УКТЗЕД, побудовану на базі міжнародної товарної номенклатури ГС (Гармонізованої системи описування та кодування товарів). УКТЗЕД – систематизований перелік товарів, який включає в себе десятизначний код товару, його найменування, одиницю виміру та обліку.

побудови митного тарифу, які слід враховувати і при встановленні безпосередньо конкретної ставки мита. Загалом вчені визначають такі основні критерії, якими слід керуватись в процесі формування національного митного тарифу:

- фінансовий аспект;
- інтереси національних виробників та споживачів;
- потреба у вирівнюванні конкурентноздатності вітчизняної та імпоротної продукції з метою успішного входження у світовий господарський простір;
- необхідність захисту національних підприємств, які здійснюють переснащення підприємства, його реструктуризацію;
- можливість і доцільність виробництва вітчизняних товарів-замінників імпоротної продукції;
- необхідність збереження виробничої кооперації та стимулювання іноземних капіталовкладень;
- регулювання імпорту в залежності від ступеня обробки товарів (митна ескалація);
- стимулювання експорту через систему пільг на імпорт сировини та компонентів;
- обмеження імпорту окремих товарів як засіб боротьби з безробіттям;
- можливість у майбутньому здійснювати маневрування рівнем митних тарифів при проведенні торговельних переговорів із зарубіжними країнами для отримання зустрічних поступок [1, 167; 2, 216–226; 3, 198; 4, 185].

Як податок на зовнішню торгівлю мито є джерелом доходів державного бюджету. Проте, необхідно зазначити, що при запровадженні мита, насамперед, потрібно брати до уваги його регулюючий, а не фінансовий потенціал. Більшість країн, в тому числі й Україна, обрали політику вільної торгівлі, яка полягає у мінімізації ставок мита. Така політика передбачає

обов'язкове зниження загального рівня митних тарифів та можливість збереження високих імпорتنих тарифів у виключних випадках для захисту пріоритетних галузей економіки. Таким чином, вважаємо за доцільне при визначенні критеріїв формування митного тарифу абстрагуватися від фіскального аспекту та зупинитися лише на регулюючому.

В результаті синтезу поданого вище переліку критеріїв, визначено наступні принципи побудови ефективного національного митного тарифу:

- √ єдності та системного підходу. Тобто, формування митного тарифу має здійснюватися в рамках визначеної зовнішньоторговельної політики. Конкретні ставки імпортного мита повинні встановлюватися за єдиною методикою. Системний підхід передбачає ескалацію та раціоналізацію національного митного тарифу. Ескалація будується на застосуванні вищих ставок імпортного мита для товарів з більшим ступенем обробки. При цьому, з метою раціоналізації митного тарифу, слід встановлювати особливо низькі митні ставки на сировину і комплектуючі, які використовуються у пріоритетних галузях національної економіки, орієнтованих на експорт;
- √ поступової лібералізації зовнішньої торгівлі шляхом поетапного зниження рівня митно-тарифного оподаткування. До вільної торгівлі необхідно йти поступово, зважаючи не тільки на світові інтеграційні тенденції, а й на наслідки лібералізації зовнішньоторговельної політики для національної економіки;
- √ застосування тимчасового ефективного протекціонізму. Протекціоністські заходи можуть запроваджуватись як виключення. Вони повинні мати тимчасовий характер і застосовуватись лише в тих галу-

зях, в яких країна володіє порівняльними перевагами. В такому випадку необхідно зберігати внутрішню конкуренцію;

- √ уніфікації національного законодавства, що регламентує митно-тарифне оподаткування, з міжнародними стандартами. Цей принцип означає не тільки приведення відповідних законодавчих актів у відповідність до загальноприйнятих у світі норм, а й виконання взятих на себе державою зобов'язань по відношенню до інших країн чи міжнародних торговельних організацій, а також врахування рівня митно-тарифного оподаткування в інших країнах при побудові національного митного тарифу;
- √ зваженого підходу до надання митно-тарифних пільг.

Вихідними даними для розрахунку ставок мита на певний товар є рівень цін на світовому та національному ринках. Згідно вітчизняних методик основою для встановлення величини митних тарифів виступає різниця між національними і світовими цінами, що коригується залежно від виду товару. Загалом у даному контексті виділяють три групи товарів: конкурентоспроможні, пріоритетні та товари "критичного імпорту".

Для конкурентоспроможних товарів, які не потребують особливої протекції, ставки ввізного мита встановлюють на рівні різниці між національними та світовими цінами, стабілізуючи таким чином умови конкуренції для вітчизняних та імпортних товарів.

Для пріоритетних вітчизняних товарів, які потребують тимчасового захисту від іноземної конкуренції та мають важливе стратегічне значення для національної економіки, ставки мита встановлюються

** У даному випадку мова піде лише про оптимізацію ставок мита, які передбачені національним митним тарифом, який не включає експортне мито та особливі види мита.*

вищими за різницю між національними та світовими цінами з метою забезпечення необхідного рівня протекції. Проте, навіть у такому випадку не варто встановлювати надто високі митні тарифи заборонного характеру, оскільки вони, зазвичай, призводять до невиправданого порушення умов внутрішньої конкуренції. За міжнародними стандартами ефективний рівень митно-тарифного захисту становить не більше 10–15%, а критичний рівень оподаткування ввізним митом – не більше 30% [5, 41].

Для товарів “критичного імпорту”, виробництво яких у даній країні неможливе або недоцільне, та товарів, в імпорті яких країна зацікавлена, мито встановлюється в незначних розмірах, що є меншими за різницю між національними та світовими цінами, або ж не запроваджується зовсім. Таким чином стимулюється імпорт товарів зазначеного виду.

Виходячи лише з величини ввізної ставки мита, неможливо визначити рівень протекціонізму стосовно конкретного виду товару. Для цього необхідно враховувати світові та національні ціни на нього. Тобто, однаковий за розміром митний тариф залежно від виду товару в одному випадку може забезпечувати захист від іноземної конкуренції, в іншому – вирівнювати умови конкуренції для зарубіжних та вітчизняних виробників, а в третьому – стимулювати імпорт продукції [6, 286].

За критерієм співвідношення ввізного тарифу з різницею між національними та світовими цінами у Митному тарифі України ставки імпортного мита можна класифікувати на протекційні, помірні та низькі (табл. 1). Помірне ввізне мито встановлено на конкурентоспроможні товари, протекційне – на пріоритетні, а низьке – на товари “критичного імпорту”.

Згідно поданої у табл. 1 класифікації, для протекційних ставок мита основний тарифний коридор знаходиться у межах 10–60%, для помірних – 5–30%, для низьких – 0–20%*. Таким чином, передбачена у Митному тарифі України повна

ставка мита для товарної позиції 4104 “Шкіра ...” у розмірі 10% є протекційною, а ставка мита для товарної позиції 2516 “Граніт, порфір, базальт ...” у розмірі 20% є низькою [7]. Це ще раз доводить, що лише за допомогою величини митного тарифу, без врахування національних та світових цін на даний вид продукції, неможливо визначити рівень її захисту від іноземної конкуренції.

Більше того, фактичний рівень протекції певного товару визначається як величина у відсотках, на яку збільшується в результаті функціонування митного тарифу загалом створена додана вартість одиниці даної вітчизняної продукції [8, 45]. Отже, при встановленні чи зміні ставки мита на конкретний товар необхідно також враховувати загальний рівень тарифів, тобто оптимізація митних тарифів потребує системного підходу.

Вітчизняний науковець В. Рокоча зазначає, що оптимальна ставка тарифу – це рівень тарифу, який забезпечує максимізацію рівня національного економічного добробуту [9, 317]. Дане визначення є надто загальним. Згідно такого підходу розраховується теоретична оптимальна ставка на основі неокласичної оптимізаційної моделі часткової рівноваги. Загалом у вітчизняній науковій літературі питання оптимізації митних тарифів обмежується розглядом впливу мита на суспільний добробут з використанням згаданої неокласичної моделі [2, 190–215; 4, 189–194; 8, 47–53; 9, 179–182]. Недоліком такої моделі є те, що оптимізація імпортного тарифу на певний товар здійснюється без врахування протекційного впливу митних податків загалом, а також без врахування діючої величини ввізних тарифів та взятих країною на себе міжнародних зобов'язань стосовно рівня митно-тарифного оподаткування.

Алгоритм розрахунку оптимальних ставок ввізного мита подано у табл. 2.

* Не враховано специфічні ставки мита.

Таблиця 1

Регулююче значення ставок мита, передбачених Митним тарифом України, за групами товарів згідно УКТЗЕД (станом на 01.01.2005 р.)*

Види ставок ввізного мита	Групи товарів згідно УКТЗЕД	Вид товару
1. Протекційні (встановлені на рівні, що перевищує різницю між національними та світовими цінами на даний вид товару)	1–12, 15–24	Продукти тваринного та рослинного походження; жири та олії; готові харчові продукти; алкогольні напої, тютюн
	36–37	Порох і вибухові речовини; піротехнічні вироби; сірники; деякі речовини, що загоряються; Фотографічні та кінематографічні товари
	41–43	Шкури та шкіра необроблені, натуральне хутро та штучне, вироби з них
	49	Продукція поліграфічної промисловості
	56–67	Вага, повсть, неткані матеріали; спеціальна пряжа; шпигати, мотузки, троси, канати і вироби з них; готові текстильні вироби, одяг; взуття, головні убори, парасольки, палиці, пір'я оброблене та вироби з нього
84	Реактори ядерні, котли, машини і механічні пристрої, їх частини	
87	Автомобілі, велосипеди, ін. наземні транспортні засоби та їх частини	
93–94, 96	Зброя, боєприпаси, їх частини та приладдя; Меблі, постільні речі та аналогічні товари; освітлювальні прилади; лампи-реклами, світлові покажчики, табло; збірні будівельні конструкції; Різні готові вироби	
2. Помірні (встановлені на рівні різниці між національними та світовими цінами на даний вид товару)	27–35	Енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки; Органічні та неорганічні хімічні сполуки; фармацевтична продукція; добрива; Екстракти дубильні або фарбувальні; Ефірні олії, парфумерні та косметичні препарати; Мийні засоби, штучний віск, суміші на основі гіпсу для стоматологічних цілей; Білкові речовини, клеї, ферменти
	38–40	Інші продукти хімічної промисловості; Полімерні матеріали, пластмаси, каучук, гума та вироби з них
	48	Папір і картон, вироби з них та вироби з паперової маси
	52–55	Бавовна, інші рослинні текстильні волокна, нитки синтетичні або штучні; хімічні штапельні волокна
	68–72, 74, 82–83	Вироби з каменю, гіпсу, азбесту, цементу, слюди або аналогічних матеріалів; керамічні вироби, скло; Перли, біжутерія, монети, дорогоцінне та напівдорогоцінне каміння; дорогоцінні метали, мідь, вироби з них; Чорні метали; вироби з недорогоцінних металів
	85	Електричні машини, аудіо- та відеоапаратура
	86, 88–92	Засоби пересування по залізниці, шляхове обладнання та пристрої для неї; аеронавігаційні або космічні апарати, їх частини; плавучі засоби, морські або річкові; Прилади та апарати оптичні, медико-хірургічні, годинники, музичні інструменти; їх частини та приладдя
95	Іграшки, ігри, предмети для розваг або спорту, їх частини і приладдя	
3. Низькі (встановлені на рівні, нижчому за різницю між національними та світовими цінами на даний вид товару)	13–14	Камеді, смоли та інші рослинні соки та екстракти; Рослинні матеріали для виготовлення плетених виробів
	25	Сіль, сірка, землі та каміння, штукатурні матеріали, вапно та цемент
	26	Руди, шлаки та зола
	44–45	Деревина, пробка та вироби з них; деревне вугілля
	47	Маса з деревини або з ін. волокнистих целюлозних матеріалів, папір або картон з макулатури
	50–51	Шовк, вовна, волос тварин; пряжа і тканини з кіньського волосу
	73	Вироби з чорних металів;
75–76, 78–81	Нікель, алюміній, свинець, цинк, олово, інші недорогоцінні метали і вироби з них, металокераміка	

Джерело: складено за даними ДМСУ

* Класифікація ставок мита подана за групами товарів у цілому. Окремі товари в межах групи можуть не підпадати під запропонований поділ. Зокрема, ставки мита по групах 1–12 загалом є протекційними, проте на деякі товари цих груп встановлені низькі тарифи (0%) з метою стимулювання їх ввозу. Сюди відносяться чистопородні племінні тварини, насіння зернових культур, лікарські рослини тощо.

Таблиця 2

Алгоритм розрахунку оптимального значення ставок ввізного мита

Вид товарів	Код та найменування товару згідно з УКТЗЕД	Вітчизняна ціна, євро (ВЦ)	Світова ціна, євро (СЦ)	Діючий тариф		Максимальна митна ставка згідно із зобов'язаннями перед СОТ на 2005 Р., % (К)	Скоригована теоретична ставка мита виходячи з нормального рівня торговельної надбавки і протекційної дії ПДВ, % (R)	Безпечний тарифний коридор		Оптимальний тариф, % (Т)	Відхилення Т від t, +/-	Оптимізаційна стратегія (порядок приведення діючої ставки мита до її оптимального значення) ²
				специфічний євро (t _c)	у адвалерному еквіваленті, % (t)			(C ^{min})	(C ^{max})			
прюпиттні	020210 яловичина морожена	1,11 ¹	0,67	1	149,3	20	38	38	53	38	-111,3	Зменшення діючого тарифу до оптимального рівня у 6 прийомах (приблизно по 20% щорічно)
	020321 свинина морожена	1,27 ¹	0,75	1	133,3	20	41	41	56	41	-92,3	Зменшення діючого тарифу до оптимального рівня у 5 прийомах (приблизно по 20% щорічно)
	040900 мед натуральний	1,14	1,06	0,8	75,5	20	0	0	15	15	-60,5	Зменшення діючого тарифу до оптимального рівня у 3 прийомах (приблизно по 20% щорічно)
конкуренто-спроможні	480100 папір газетний у рулонах або в аркушах	0,37	0,38	-	0	0	0	0	0	0	0	Діючий митний тариф не змінюється
	690790 плитня для мостів або покриття підлоги	0,16	0,12	-	10	10	11	11	11	11	+1	Збільшення діючого тарифу до оптимального рівня у 1 прийом (на 1%)
	720720 напівфабрикати з заліза та нелегированої сталі з масовою часткою вуглецю 0,25% або більше	0,25	0,33	-	5	0	0	0	0	0	-5	Зменшення діючого тарифу до оптимального рівня у 1 прийом (на 5%)
"Критичного імпорту"	090121 кава смажена з кофейном	4,59	1,56	0,1	6,4	20	145	0	14	6,4	0	Діючий митний тариф не змінюється
	180100 какао-боби, цілі та розмелені, сирі або смажені	3,36	1,72	-	0	20	63	0	62	0	0	Діючий митний тариф не змінюється
	270900 нафта або нафтопродукти, сирі з бітумінозних мінералів	0,21	0,18	-	0	10	0	0	0	0	0	Діючий митний тариф не змінюється

Примітки:

1. Вітчизняна ціна скорегована, виходячи з нормального рівня торговельної надбавки – 20%. На даний час торговельна надбавка у структурі ціни даних товарів складає близько 70%.

2. У випадку, коли встановлюються специфічні тарифи, адвалерні ставки мита слід перевести у специфічний еквівалент.

Оптимізація здійснюється із застосуванням економіко-математичного моделювання.

Запропонована економіко-математична модель, подібно до окремих вітчизняних методик, передбачає три підходи до оптимізації імпорتنих тарифів в залежності від виду товарів: для пріоритетних товарів, для конкурентоспроможних товарів та для товарів “критичного імпорту”.

Основою для визначення оптимального митного тарифу у розробленій економіко-математичній моделі традиційно обрано різницю між вітчизняною та світовою ціною на певний товар. Проте, у даній моделі, на відміну від інших, взято до уваги протекційну дію ПДВ та існуючі “перекося” у вітчизняній практиці формування ціни на окремі види товарів.

Розрахунок теоретичної ставки мита, скоригованої із врахуванням протекційної дії ПДВ, здійснюється за формулою:

$$R = \begin{cases} \frac{(BC/1,2 - CC) * 100\%}{CC}, & \text{для додатних значень;} \\ 0\%, & \text{для від'ємних значень;} \end{cases} \quad (1)$$

де R – скоригована теоретична ставка мита із врахуванням протекційної дії ПДВ та нормальної торговельної надбавки (у адвалерному вираженні);

BC – вітчизняна ціна на певний товар;

CC – світова ціна на певний товар.

На основі скоригованої теоретичної ставки визначаємо безпечний тарифний коридор, виходячи з виду товару – пріоритетний, конкурентоспроможний, товар “критичного імпорту” (табл. 3).

Для пріоритетного товару митний тариф доцільно встановлювати в межах від скоригованої теоретичної ставки і вище. При цьому, як було зазначено раніше, рівень тарифного захисту не повинен перевищувати 15%. Для конкурентоспроможного товару потрібно вирівняти умови конкуренції, тобто встановити ставку мита на рівні скоригованої теоретичної ставки (фактично тут наявна єдина ставка мита). Для товару “критичного імпорту” тарифний коридор встановлюється в межах від 0% до рівня дещо нижчого від скоригованої теоретичної ставки з метою стимулювання імпорту даного виду продукції.

Перспективну оптимальну ставку ввізного мита (T) слід визначати в межах безпечного тарифного коридору із врахуванням діючого митного тарифу (t) і ставки мита, яку Україна зобов'язалась встановити у 2005 р. згідно з Концепцією трансформації Митного тарифу України на

Таблиця 3

Розрахунок безпечного тарифного коридору, виходячи з виду товару та скоригованої теоретичної ставки мита

(%)

Вид товару	Безпечний тарифний коридор	
	мінімальне значення митного тарифу (C_{min})	максимальне значення митного тарифу (C_{max})
Пріоритетний товар	R	$R + 15\%$
Конкурентоспроможний товар	R	
Товар “критичного імпорту”	0	$R - 1\%$, якщо $R \geq 1$; 0, якщо $R < 1$

* Примітка. Для зручності розрахунків вітчизняну ціну відразу скореговано, виходячи з нормальної рівня торговельної надбавки.

1996–2005 рр. відповідно до системи ГАТТ/СОТ (К).*

Якщо діюча ставка мита є специфічною і встановлена у євро, розраховують її адвалерний еквівалент за формулою:

$$t = \frac{t_c * 100 \%}{CЦ}, \quad (2)$$

де t_c – специфічна ставка мита;
 t – адвалерна ставка мита.

Перспективна оптимальна ставка імпортного мита визначається:
 – для пріоритетних товарів:

$$T = \begin{cases} C_{\min}, \text{ якщо } K < C_{\min}; \\ K, \text{ якщо } C_{\min} < K < C_{\max}; \\ C_{\max}, \text{ якщо } C_{\max} < K; \end{cases} \quad (3)$$

– для конкурентоспроможних товарів:

$$T = C_{\min} = C_{\max}; \quad (4)$$

– для товарів критичного імпорту:

$$T = \min\{C_{\max}; K; t\}. \quad (5)$$

Після того, як перспективна оптимальна ставка ввізного мита розрахована, визначається її відхилення від діючої ставки з метою успішної імплементації у національний митний тариф. На основі відхилення розробляється оптимізаційна стратегія – відповідний план дій щодо запровадження оптимальної ставки (див. табл. 2). Якщо необхідно значно зменшити митний тариф (більш як на 20%), то це варто зробити у декілька прийомів, а не відразу. Такий крок допоможе вітчизняним виробникам поступово адаптуватися до нових умов торгівлі. Тут також важливою є поінформованість національних виробників даного товару про графік зниження ставки мита на нього. За діючим законодавством

*Примітка. У подальшому (після 2005р.) показник K доцільно застосовувати для позначення величини зв'язаних ставок мита на конкретний товар.

зміна конкретного митного тарифу може відбуватися не частіше, як 1 раз на рік.

Отже, алгоритм оптимізації ставок імпортного мита в період лібералізації та становлення національного митного тарифу передбачає наступні етапи:

1. Визначення теоретичної ставки мита на основі різниці світових та вітчизняних цін на конкретний вид товару.

2. Коректування теоретичної ставки мита з врахуванням протекційної дії інших митних податків та резервів зменшення торговельної надбавки у структурі ціни товару до рівня, що відповідає міжнародній практиці.

3. Визначення безпечного тарифного коридору на базі скоректованої теоретичної ставки, в межах якого доцільно встановлювати імпортний тариф, виходячи з виду товару (пріоритетний, конкурентоспроможний, товар "критичного імпорту").

4. Встановлення перспективної оптимальної ставки мита з врахуванням міжнародних домовленостей та зобов'язань України щодо рівня митного тарифу на даний вид товару та вітчизняних реалій. У випадку, коли зниження ставки мита до обумовленого рівня є неможливим, необхідно узгодити це питання із зацікавленою стороною на предмет надання альтернативної поступки.

5. Запровадження оптимальної ставки мита на даний вид товару у випадку, коли це можна здійснити у один прийом, або розробка і реалізація програми поступового приведення діючої ставки мита до визначеного рівня, якщо діюча ставка значно відрізняється від оптимальної.

Література

1. *Митна політика України: Підручник*. – Одеса: Юридична література, 2001. – 256 с.
2. *Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі*. – К.: Основи, 1996. – 241 с.
3. *Владимиров К. Н., Бардачова В. Ю. Митне регулювання: Навчальний посіб-*

ник. – 2-ге вид. – Херсон: Олді-плюс, 2002. – 336 с.

4. Терещенко С. С. Основи митного законодавства України: Питання теорії та практики зовнішньоекономічної діяльності. – К.: АТ “Август”, 2001. – 422 с.

5. Ващенко В. В. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності // Фінанси України. – 2000. – № 3. – С. 40–46.

6. Основы таможенного дела: Учебник / Под общ. ред. В. Г. Драганова; Рос.

тамож. акад. ГТК РФ. – М.: ОАО Изд-во “Экономика”, 1998. – 687 с.

7. Закон України “Про Митний тариф” від 05.04.2001 р. № 2371-III (зі змінами та доповненнями станом на 01.01.2005 р.)

8. Дудчак В. І., Мартинюк О. В. Митна справа: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 310 с.

9. Рокоча В. В. Міжнародна економіка: Навч. посібник.: У 2 кн. – К.: Таксон 2000. – Кн. 1: Міжнародна торгівля: теорія та політика. – 320 с.